

HEDESELSKABETS TIDSSKRIFT

Oplag: 19.800

Nr. 5

20. april

74. årg.

UDGIVET AF DET DANSKE HEDESELSKAB

1953

-og Regnen kommer...

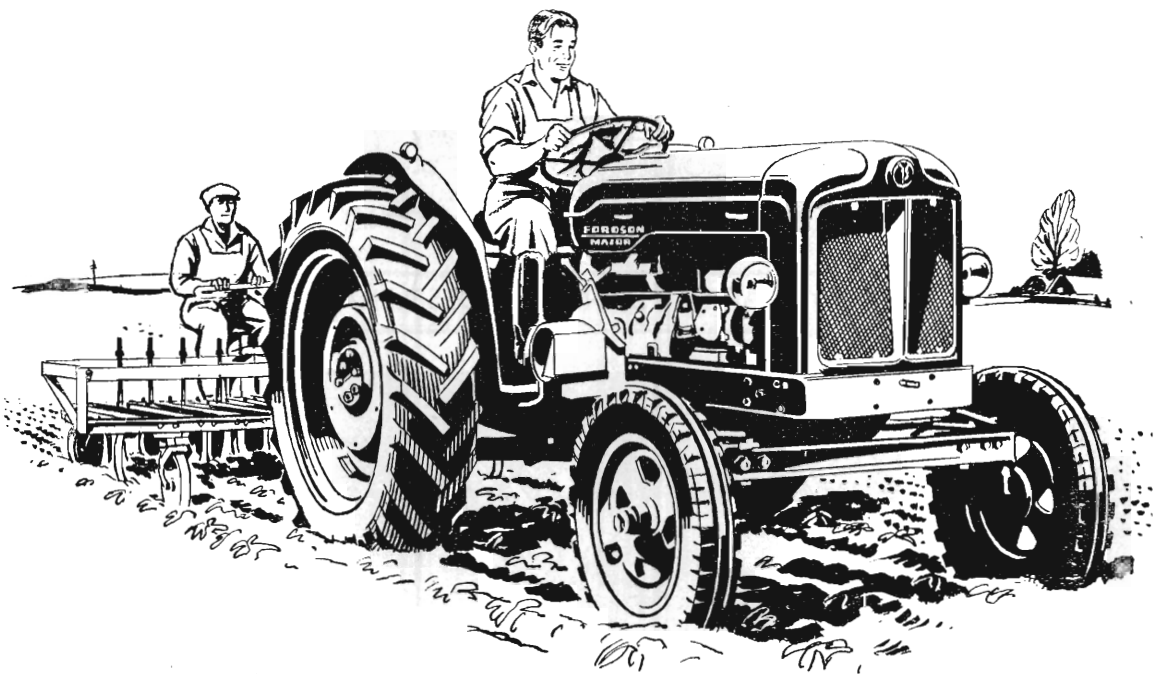
naar og hvor
De ønsker det
fra

DVI

VANDINGSANLÆG
-omgaaende Levering
-forlang Brochure,

DANSK VANDINGS INDUSTRI
PROJEKTERING . FABRIKATION
INGENIØR HOLGER ANDERSEN
SNOGHØJ FREDERICIA . TELEFON ERRITSØ 125

En teknisk triumf i renkultur

Fordson Major giver ny værdi til alle Deres landbrugsredskaber

Forår, sommer, høst og efterår — på alle årstider og i alt markarbejde er Fordson Major den pålideligste trækraft. De seks fremadgående gear gør det muligt at udnytte ethvert redskab fuldtud. Fordson Major øger tempoet, produktionen — og overskuddet.

FORDSON MAJOR

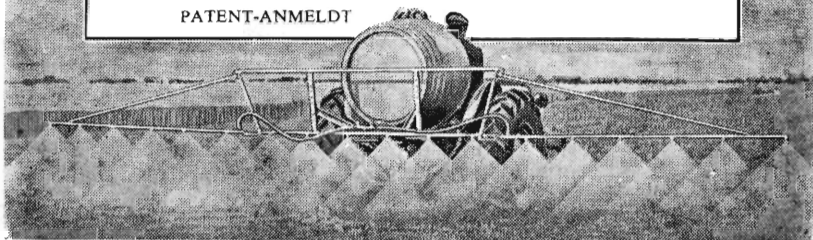
traktoren i topklassen

Skal De skifte medhjælper 1. maj? Så skift til Fordson Major — den pålideligste medhjælper, De kan få for penge.

WEE-AGRO SPRØJTEN

PATENT-ANMELDT

Den effektive og driftssikre sprøjte, der klarer alle landbrugets sprøjteopgaver

Wee-agro sprøjten kan monteres på enhver traktor eller jeep og koster kun 1185,00 kr., et overkommeligt beløb, der hurtigt tjenes ind.

Vor stigende export medførte sidste år, at vi i maj måned måtte melde udsolgt med Wee-agro sprøjten. Da exportens størrelse er vanskelig at beregne, henstiller vi til Dem at indgive Deres ordre i god tid for at sikre Dem rettidig levering.

Vor nye WEE-UNIVERSAL kombinerede høj- og lavtrykssprøjte med stempelpumpe til direkte montering på traktor, kan leveres i begrænset omfang. Pris ca. 2560,00. Skriv efter nærmere oplysninger og meddel os venligst traktortypen.

UKRUDT

bekæmpes stadigvæk bedst med de af Statens Forsøgs-virksomhed i Plantekultur anerkendte

WEE- HORMONER

*Vi fører
alle sprøjte-kemikalier.*

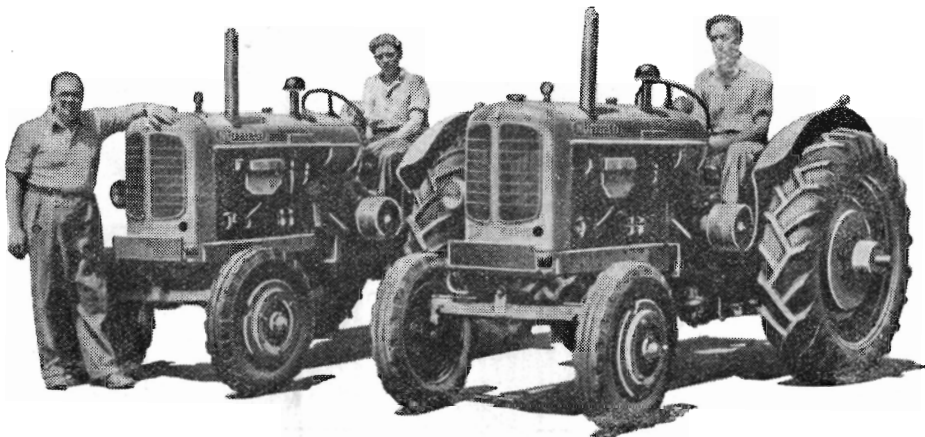
BÜLOW TRADING CO.

BÜLOW AGRO CO.

TJÆREGADE 2 . KØBENHAVN SV . BYEN *8185

★ Hovedforhandlere og distriktsrepræsentanter i overalt i Danmark ★

Spørg traktorføreren!

De fleste traktorførere foretrækker Nuffield Universal traktoren – traktoren fra MORRIS – fremfor nogen anden traktor, de har kørt med, og deres begrundelse er let forståelig.

Tænk f. eks. på det indstillelige førersæde, der ikke blot kan indstilles frem og tilbage, men i en bue, således at den langbenede traktorfører ikke alene får sædet tilbage, men også opad. Samtlige indstillingshåndtag såvel som rattet er anbragt bekvemt netop der, hvor det falder naturligt at bruge dem. Det giver bedre arbejde i mindre tid.

En anden behagelighed er den hydrauliske dæmper i regulatoren, der forhindrer motoren i at »hugge« ved pludselige belastningsændringer. Det giver mindre brændstofforbrug og mindre slid på traktoren. Nuffield'en er nem at starte, og styring og manøvrering er lige så behagelig som på en bil. Der er kun 14 smørenipler, der skal smøres, og disse er nemme at komme til. – Foruden disse fordele må det fremhæves, at Nuffield traktoren er en helt igennem ny, yderst hensigtsmæssig konstruktion, der i de forløbne år er blevet en verdenssucces.

NY GRUNDPRIS KR. 11.575

NUFFIELD
UNIVERSAL
TRAKTOR

Forhandlere og service-stationer over hele landet.

DANSK OVERSØISK MOTOR INDUSTRI A/S, GLOSTRUP

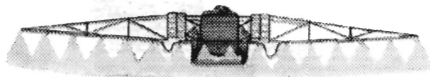

Den ideelle SIGVARDT sprøjte

Den ny en-cylindrede SIGVARDT sprøjte er fremstillet af rustbestandigt materiale i samme fine kvalitet som de velkendte tre-cylindrede sprøjter.

Den ny SIGVARDT sprøjte, der arbejder med tryk fra 3 til 25 atm. er lige ideel til såvel **hormon- som frugttræssprøjtning**. Dermed er fabrikationen af lavtrykssprøjter overflødig, og denne er nu indstillet.

Desuden kan som tilbehør leveres 300 liter beholder, omrører, påfyldningstragt, slanger og sprøjtepipist. — Med ekstra slanger og sprøjtepipist får De samtidig et glimrende anlæg til kalkning, desinfektion, vognvask og sprøjtning med ensileringsmidler.

Den ny **SIGVARDT** sprøjte bestående af pumpe samt 6 m sprederrør med 12 dyser og slanger leveres komplet til montering på traktor for kroner 1430.—

Forlang tilbud og demonstration hos afdelingerne eller

ANDELS-MASKININDKØB

Axelborg . København V. . Telefon *BYen 9556

HØJSLEV TEGLVÆRKER A/S

Prima, røde drænrør

i størrelse fra 2 til 15 tommer . Indhent tilbud Tlf. Højslev 3

*Andels-
Klædefabriken*

Grindsted

Telefon 20

**Verdens
stærkeste
arbejdsstøvle**

CODAN

**GULD-SEGL
KVALITET**

Til alle slags bygninger

DANSK

ETERNIT

TÆG- OG VÆGBEKLEDNING

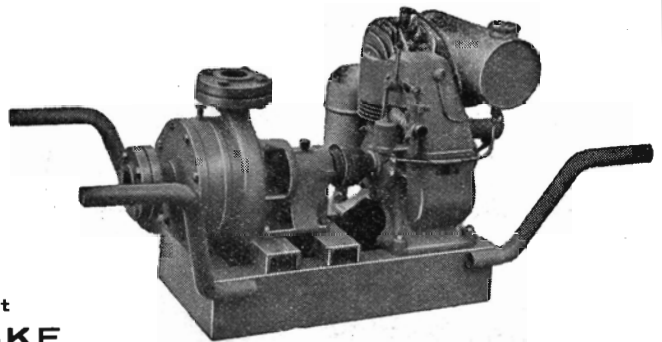
DANSK ETERNIT FABRIK A/S
AALBORG

SALGSKONTOR:
KAMPMANNSGADE 2 . KBHVN. V
TELEFON: CENTRAL 3785

Afvandingspumper
 Entreprenørpumper
 Husvandpumper
 Pumper for gartnerier
 og ethvert andet
 formål

Skriv efter tilbud og brochure

Aktieselskabet
DE SMITHSKE

JERNSTØBERIER OG MASKINVÆRKSTEDER - Aalborg - TELF. 6696

Kaas-
Briketter

Hovedforhandler:

Nordjyllands
 Kulkompagni
 Nørresundby
 Telf. 4227 . 4228

Fabrik: Kaas
 Telf. Kaas 11

Ellidshøj Kridt- og Kalkværk

af E. M. Christiansen, Aarhus

Telefon Ellidshøj 4 og Aarhus 7312

Fabrikation af jordbrugskalk samt foderkridtmel

Dansk Brandforsikringselskab

„VERMUND“

af 1904 - gensidigt selskab.

Bygninger og løsøre.
 Virkefelt hele landet.

Hovedkontor: Banegaardsplads 4, Aarhus.

Løve Garn

Aktieselskabet Holger Petersen

Købmagergade . København K.

AERGLIT
 DANSK SIKKERHEDSPRÆNGSTOF

Hedeselskabets Tidsskrift

Nr. 5
20. april 1953
74. årg.

Tidsskriftet udgår ca. 16 gange årligt og sendes uden vederlag til selskabets medlemmer. Annoncer bedes sendt til Hedeselskabets hovedkontor, Viborg. Annoncepris 50 øre pr. mm. Oplag 19.800 eksemplarer. Medlemsbidraget er enten årlig mindst 5 kr. eller en gang for alle mindst 100 kr.

Indhold: ' Kongenshus Mindepark. — Ændringer i landvindingsloven. — Bjørnkjær Moses opdyrkning. — Litteratur: Europas træforsyning. - Kalkningens virkning på visse jorders fosfattilstand. - Skove over 100 hektar. - Investigation on the water balance in Danish agriculture. — Anvendelse af kunstgødning i skovbruget. — I få ord.

Kongenshus Mindepark

Den officielle åbning af Kongenshus Mindepark for Hedens Opdyrkere finder sted onsdag den 10. juni i overværelse af Deres Majestæter kongen og dronningen.

Ændringer i landvindingsloven

Hedeselskabet har i sine sidste to årsberetninger peget på den alvorlige kendsgerning, at der i landbrugsarealets størrelse her i landet gennem en årrække har været en betydelig tilbagegang Den indvinding af ny landbrugsjord, der har fundet sted, har ikke på langt nær været tilstrækkelig til at opveje tabet af landbrugsjord som følge af byernes vækst, vejudvidelser, anlæg af sportspladser og militære anlæg m. v.

Hedeselskabet har i samme forbindelse anført, at den omfattende indvinding af ny landbrugsjord, der endnu finder sted ved opdyrkningsarbejder på heden, kan der ikke på længere sigt regnes med, fordi heden slipper op. Den tilbageværende del af udyrket hede, der vil være egnet til landbrugsmæssig udnyttelse, andrager nu næppe over 75 000 ha.

Selskabet har derfor henledt ministeriets opmærksomhed på, at selv om der endnu foreligger meget betydningsfulde landvindingsmuligheder af sædvanlig art — på heden, lave vandlidende arealer

især langs åernes nedre løb og ved afvanding, planering og kultivering af afgravede tørvearealer fra sidste og fra forrige krigsperiode — må tiden være inde til at tage under overvejelse spørgsmålet om at give landvindingsarbejdet her i landet et videre perspektiv ved i højere grad end hidtil at tilvejebringe mulighed for og skabe interesse for tørlægning af vandarealer — fjorde, bugter og vige —.

I december f. å. fik landbrugsministeriet forelagt en redegørelse for jordbundsundersøgelser i Venø bugt. Undersøgelsen omfattede 8300 ha og viste at den overvejende del af jordbunden i dette store område består af dynd og klæg — altså en jordbund, der efter tørlægning vil kunne blive fortrinlig landbrugsjord. Med skrivelse af 23. januar 1953 har hedeselskabet til landbrugsministeriet fremsendt en oversigt over vandarealer — med tilstødende randarealer — omfattende ca. 134 000 ha, hvor det må skønnes teknisk muligt og under forudsætning af tilfredsstillende jordbundsforhold formentlig tillige økonomisk forsvarligt at gennemføre tørlægning, og hedeselskabet går ind for og andrager om statens støtte til, at der i disse vandområder m. v. i de kommende år gennemføres en grundig undersøgelse af jordbundsforholdene.

Den 5. februar i år fremsatte landbrugsminister *Jens Sønderup* i folketinget forslag til ændringer i den gældende landvindingslov med det betydningsfulde hovedformål at bane vej for gennemførelse af landvindingsarbejder i søterritoriet, hvor forholdene måtte give fornøden motivering derfor. Ministerens forslag blev umiddelbart før rigsdagens hjemsendelse vedtaget af begge rigsdagens ting.

De væsentligste ændringer har følgende ordlyd:

§ 1.

§ 1, stk. 1, i lov nr. 599 af 14. november 1940 om landvinding, jfr. lov nr. 141 af 30. marts 1942, affattes således:

»Til fremme af produktionen af korn og foder m. v. og til igangsættelse af formålstjenligt arbejde til imødegåelse af arbejdsløshed bemyndiges landbrugsministeren til efter anmodning af interesserede lodsejere og indstilling fra nedennævnte landvindingsudvalg, der vil have at forhandle med det stedlige grundforbedringsudvalg, at bestemme, at der foretages foranstaltninger til landvinding, afvanding og beskyttelse af lave arealer samt anlæg af de som følge af foranstaltningerne nødvendige forbindelsesveje. Ved landvinding på søterritoriet, hvor lodsejerinteresserne må skønnes ubetydelige i forhold til sagens omfang, kan landbrugsministeren efter indstilling fra landvindingsudvalget bestemme, at foranstaltningerne foretages, selvom der ingen lodsejeranmodning foreligger. Staten har ejendoms-

ret til alle ved tørlægningen udenfor havstokken opståede arealer. Landvindingsudvalget er berettiget til at tilkalde den eller udvalgets skøn i de enkelte sager fornødne sagkundskab. Såfremt der foretages landvinding på søterritoriet, skal udvalget med bistand af fiskerikyndige foretage en nærmere undersøgelse af, hvilken betydning der i det pågældende område må tillægges fiskeriinteresserne i forhold til landvindingsinteresserne. Til gennemførelse af landvindingsarbejder, hvis anlægsudgifter er anslået til at ville overstige 2 mill. kr., udkræves samtykke af folketingets finansudvalg.«

I stk. 2 indsættes efter finansministeriet: », 1 repræsentant for fiskeriministeriet«, og der tilføjes som nyt andet punktum: »Medlemmerne udnævnes for 6 år ad gangen.«

§ 2.

Til lovens § 2 føjes som nyt stk 4: »Hvor landvindingsforanstaltninger foretages på søterritoriet og lodsejerinteresserne i forhold til sagens omfang må skønnes at være ubetydelige, idet de indvundne arealer tilfalder staten, kan staten efter indstilling af landvindingsudvalget udrede samtlige udgifter, dog skal de lodsejere, som af nævnte kommission skønnes at have nytte af udførelsen, yde et bidrag, der fastsættes ved forlig eller kendelse af kommissionen under hensyn den nytte, hver enkelt ejendom har af foranstaltningens gennemførelse.«

Når landvindingsloven — lov nr. 599 af 14. november 1940 om landvinding med de af lov nr. 141 af 30. marts 1942 og de nu i marts måned d. å. vedtagne ændringer — er optrykt, vil loven in extenso blive optrykt i Hedeselskabets Tidsskrift.

Viborg, den 3. april 1953.

Niels Basse.

Bjørnkjær Moses opdyrkning

En national indsats, der fik stor betydning

Gårdejer *Laurids Stigsen*, Østergasse pr. Arrild, har sendt tidsskriftet efterfølgende, hvori han giver udtryk for sin beundring for det kultiveringsarbejde og den nationale indsats som en kreds af danske sønderjyder indledte på *Bjørnkjær Mose* øst for Skærbæk i foråret 1914 som et modtræk mod tyskernes jordkamp.

Da jeg første gang var på »Bjørnkjær«, i september 1919, skriver *Laurids Stigsen*, havde jeg ingen kendskab til og langt mindre forståelse af, hvorfor et sådant opdykningsarbejde var sat igang. Jeg havde vidst i min ungdomsoptimisme, at sådan arbejde kunne betale sig.

Det var først langt senere, at jeg fik kendskab til, at drivkraften i foretagende var fædrelandskærlighed og offervilje, hvilket hos mig har fremkaldt den dybeste respekt for disse mennesker.

Det er ikke mindre end en heltedåd, der blev øvet her i Nordslesvig i tyskertiden, hvor der ikke var andre end den hjemlige befolkning til at værne jorden og dermed danskheden.

Følgende eksempel skal være med til at belyse hvilken elitehær, der stod grænsevagt hernede dengang.

Det er sådanne mennesker og deres indsats, vi kan takke for, at der i det hele taget var danskhed tilbage hernede i 1920. Derfor fortjener følgende også at blive fremdraget, og hvis der ikke er plads til disse navne i Kongenshus Mindeparken, så bør der på anden måde rejses en bauta for disse helte.

Dette er jo kun et enkelt eksempel, der var jo mange lignende foretagender.

Afdøde folketingsmand *Mads K. Gram*, Københoved, har beredvilligt for nogle år siden udsendt følgende redegørelse om Bjørnkjær:

Henimod århundredskiftet 1900 satte der en jordkamp ind i Nordslesvig. Gennem en lang årrække efter 1864 var ungdommen udvandret fra landsdelen, fordi man ikke kunne tænke sig at trække i den tyske soldatertrøje og blive nødt til at sætte den forhadte pikkelhat på hovedet; ja endnu mindre at sværge troskab til undertrykkerne gennem den faneed, som krævedes af enhver tysk soldat. Landsdelen var blevet fattig på ungdom, og da den ældre slægt begyndte at falde fra, savnedes der arvinger eller endda danske købere til at overtage ejendommene. Følgen var, at ejendomspriserne faldt, således at der blev billige gårde at få.

Her øjnede tyskerne en mulighed for at fortyske landet; thi kunne man købe jorden og bosætte tyske nybygge, da var slaget tabt for os, og tyskerne havde vundet i den nationale kamp.

Fra tysk side planlagde man nu at lægge en vold af tyske nybyggere tværs over landet helt oppe ved grænsen mod Danmark. Dermed mente man at kunne afskære den folkelige forbindelse med Danmark, og var det nordlige område først fortysket, ville egnene længere mod syd følge af sig selv. Først satte den prøjsiske regering ind ved at købe en hel række større gårde og omdanne dem til statsejendomme (domæner) fortrinsvis i Haderslev amt, hvor der blev anbragt tysksindede domæneforpagtere, der igen indkaldte tyske arbejderfamilier, som fik bolig omkring gårdene. Dernæst oprettedes der en fortyskningsbank i Skærbæk og en tysk nybyggerforening i Rødding, der begge arbejdede med statsmidler. Banken oprettede et

badested på Rønmø, en væveskole i Skærbæk, et teglværk i Frifelt og et fiskeri med karpedamme i Gånsager ved siden af, at den købte landejendomme og bosatte tyskere i alle virksomhederne. At folkevittigheden i al stilhed smilte og sagde, at banken oprettede et badested uden vand, en skole uden elever, et teglværk uden ler og fiskedamme på den tørre mark var en anden side af sagen, hvilket da også førte til, at det hele måtte ende med et brag.

Nybyggerforeningen i Rødning var meget virksom og fik indkaldt og anbragt mange tyske landmænd på egnen. Hvor farligt angrebet var i en tid, hvor der savnedes dansk ungdom, ses bedst af, at en femtedel af jorden var gået over på tysk hånd, ligesom en femtedel af befolkningen en overgang var blevet tysktalende i et af de store danske sogne, som grænser direkte op til Kongeaaen. At så denne nybyggerforening også endte med et brag, skyldtes personlige egenskaber hos de administrerende tyske tjenestemænd.

Fra dansk side blev der imidlertid snart gjort modtræk. Først satte Oktoberforeningen ind ved at skaffe kapital til de få dansk-sindede købere, som fandtes. Dernæst blev Nordslesvigsk Kreditforening oprettet med samme formål, og endelig kom Landeværnet i 1913, da tyskerne forsøgte at binde jorden ved at yde billige lån på den betingelse, at regeringen fik ret til at bestemme, hvem der kunne blive ejer af vedkommende ejendom i fremtiden. Samtidig forøgedes de danske køberes antal, idet ungdommen var blevet i landet fra midt i firserne, således at angrebet i alt væsentligt var afslået, da vi nåede frem til omkring 1910. Nu rygtedes det imidlertid, at tyskerne satte ind fra en anden kant. Var angrebet på de bestående ejendomme ikke lykkedes, så ville tyskerne nu opkøbe hede og mosearealer for at opdyrke dem og bosætte tyskere på denne ny jord. Landeværnet var imidlertid på vagt og opfordrede landsdelens danske befolkning til at slutte sig sammen i stedlige selskaber for at købe de øde arealer og få dem bragt under kultur.

På dette tidspunkt indtraf gårdejer *Jens Holmgårds* fødselsdag i Københoved den 1. marts 1914. Om aftenen var gode venner og naboer samlet hos ham for at ønske til lykke, og talen faldt da også på denne opgave med at forhindre tyskerne i at oprette tyske kolonier på de øde strækninger. Selskabet bestod hovedsagelig af yngre gårdmænd, der allerede havde deres egen bedrift i god gænge, og da de tillige følte et ansvar over for de fælles nationale opgaver, blev man snart enige om at forsøge at danne et af de fra Landeværnet anbefalede selskaber, som skulle omfatte Skodborg og Skrave sogne. Fra nu af gik det stærkt. Som sædvanligt sparede disse landmænd også på papiret, hvorfor oprettelsesprotokollen ikke kan findes, enten der har

været en sådan eller ikke, men det kan fastslås, at de første vedtægter er dateret den 24. marts 1914.

Selskabet blev oprettet af følgende 11 medlemmer: Gdr. Jens Østergaard, Københøver, gdr. Jens P. Thyssen, Københoved, gdr. Hans K. Lund, Københoved, gdr. Nikolaj Ludvigsen, Københoved, gdr. Peter Rostgaard Andersen, Københoved, gdr. Mads K. Gram, Københoved, gdr. Niels Skrumsager, Toftlundgaard, Langetved, gdr. Hans P. Hansen, Bruunsgaard, Langetved, gdr. Jens Hørlück, Skodborg, gdr. Aage Schmidt, Faarkrog, og gdr. Martin Skov, Langetved.

Den 23. juni følger følgende 6 medlemmer efter: Gdr. Søren Hansen, Kornvang, Skodborg, gdr. Hans Fredsted Jensen, Langetved, gdr. Jens Jepsen, Langager, Skodborg, gdr. Kloppenborg Skrumsager, Københoved, gdr. Hans A. Bruun, Skodborg, og gdr. Johan Clausen, Brøstrupgaard.

Af disse medlemmer overdrog gdr. Jens Jepsen dog hurtigt sin part til købmand Andreas Hollensen i Skodborg. Det første år endte altså med 17 medlemmer. Siden er der kommet enkelte andre til enten ved ny indtræden eller ved overdragelse af ældre parter, men de førstnævnte 17 kan vel dog uden at komme nogen for nær, anses for de egentlige stiftere af selskabet.

Den første bestyrelse kom til at bestå af tre medlemmer med Niels Skrumsager som formand, H. P. Hansen som næstformand og Aage Schmidt som kasserer. Efter krigen 1914—18 blev købmand A. Hollensen selskabets virksomme sekretær og kasserer, medens P. Rostgaard Andersen omkring genforeningen afløste Niels Skrumsager som formand.

Af forskellige lodsejere blev der købt et areal langs med Bjørnekærbækken bestående af hede, mose, lidt eng og nogle ufrugtbare sandarealer, samt en mindre tilgrænsende landejendom med bygninger, som for største partens vedkommende er beliggende i Arrild sogn. Tilsammen udgør dette et areal på ca. 160 ha, og prisen kom i alt væsentligt til at ligge mellem 200 og 400 rigsmark pr. hektar.

Efter samråd med Det danske Hedeselskab toges der straks fat på kultiveringen, men på grund af, at medlemmerne boede omkring 5 mil borte, at krigen 1914—18 kom imellem og fordi hedeselskabet dengang var hindret i sin virksomhed syd for grænsen, kom det til at skorte på tilsyn med gennemførelsen, hvorfor især dræningen blev mangelfuld. Der opstod dog efterhånden en stor grøn plet midt i ødemarken, hvor der kunne græsse mellem 100 og 150 kreaturer, og som glædede øjet, når medlemmerne kom derud for at se til det græssende kvæg ved sommertid.

I 1930 blev hele ejendommen solgt til jordlovsudvalget, der nu mener, at arealet snart er udstykningsmodent. Selskabet Bjørnkær

300.000 landmænd verden over har valgt

ALLIS-CHALMERS

All Crop 60

- nu kan DE få den helt ideelle mejetærsker!

For landmænd herhjemme, ligesom overalt i verden, melder ønsket sig mere og mere om en mindre, billigere og bedre mejetærsker på vore marker. Den er her nu! ALLIS CHALMERS ALL CROP 60 forener netop disse egenskaber. ALL CROP 60 klarer alle opgaver hurtigere og lettere og sikrer Dem langt mere økonomisk drift. Tal allerede i dag med nærmeste forhandler

Kun ALLIS CHALMERS ALL CROP 60 giver Dem disse vigtige fordele:

1. Skarp og ren afskæring samt jævn ilægning af kornet.
2. Grundig altaerskning af kerner fra avner og halm.
3. Fuldstændig renrystning af kerner fra halmen.
4. Fuldstændig rensning og sortering af kerner fra avner og emter.
5. Større soldareal — patenteret vindkontrol.

Skærebredden alene er ingen målestok for en mejetærskers kapacitet eller evne til at udføre et godt stykke arbejde. For at kunne arbejde tilfredsstillende i marken må den udføre disse 5 punkter lige godt. Dette er grunden til, at dygtige landmænd overalt er blevet overbevist om, at ALL CROP 60 kan distancere alle andre under vanskelige såvel som under gode afgrøde- og markforhold.

Der er to gratis serviceeftersyn på All Crop 60. Alt i reservedele og tilbehør leveres omgående. Tal straks med Deres forhandler og forlang specialbrochure.

Pris komplet med motor kr. **16.965.-**
Pris komplet uden motor kr. **13.775.-**

Generalrepræsentant:

ICI **A/S**

Glostrup - Telefon Glostrup *1900

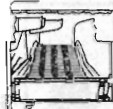

Patenteret vindkontrol:

Savtakkede over- og underventiler kontrollerer den rigtige mængde luft til soldene, let indstillelig.

Halmrystere af overstørrelse:

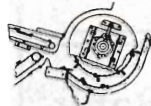
Det adskillende område i rysterne svarer i størrelse til de fleste 10" mejetærskere, et enkelt og effektivt system.

Cylinderhastigheden:

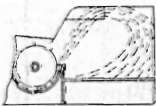
Justeres ved et enkelt greb, mens maskinen er i gang, hvorved langt bedre resultat opnås.

Gummi på slagier og bro:

Bedre aftærskning uden at kernen beskadiges — slår mindre væde ud af det grønne strå — derfor mindre fugtighed i kernerne.

Undgå kerner i strået:

En kraftig luftstrøm gar fra cylinderen med strå og kerner over på rysteren og skiller kerner og strå — derfor mindre spild.

Cylinder i fuld bredde:

En fod cylinder for hver fod kniv — hurtigere tærskning med mindre kraftforbrug.

ANVEND TØRVESTRØELSE VED DRÆNING . . .

På jorder med fintsandet undergrund kan en tilsanding af drænrørene forebygges ved anbringelse af et lag tørvestrøelse (»hundekød«) omkring stødfugerne.

Spørg hedeselskabet

A/s Fiskbæk Brikkefabrik

Herborg 12

Brostrøms

Planteskole

VIBORG
ved C. Nielsen
Telefon 42

leverer alle planter for
HAVE, MARK og SKOV
Hårdføre og veldrevne arter
for ethvert formål

Brug **RANDERS**
REB

Hulkjærhus Planteskole

RØDKJÆRSBRO
Telefon Ans 25

Planter til skove,
læhegn og haver

FRØKONTORBET

(for undersøgt markfrø)
— Grundlagt 1887 —

KOLDING
Telefon 43

Alle arter jordbrugskalk - SKANDINAVISK KALK & KRIDT 1/2

Hasseris - Aalborg telefon 9253 - Alba 10650
Værket telefon Sdr. Tranders 110

RESENBRO

CEMENTSTØBERI

v/ ingeniør C. G. Madsen
Telefon 34

Prima betonrør efter dansk
ingeniørforenings normer

Mrk. Δ i alle gangbare dimen-
sioner fra 10—60 cm såvel med
som uden muffe

Katalog sendes
gratis paa
Forlangende

Røde drænrør 2''—12''

● Fredenshøj Teglværk
Aabenraa . Telefon 2127

A/s Skive Markfrøkontor

Grundlagt 1896
Telefon 94 Skive
FRØAVL . FRØHANDEL

Varde Bank

Esbjerg afdeling

Kongensgade 62
og fiskerihavnen

Sophus Berendsen A/S

V. Farimagsgade 41 . København V.

Store Torv 10 . Aarhus

ALT I ENTREPRENØRMATERIEL

Leverandør til hedeselskabet

Rødkjærbro Cementvarefabrik

ved I. T. Birck . Telef. Rødkjærbro 14

FORER KUN Δ MÆRKEDE VARER

Alle arter betonvarer til afvanding og kloak føres

Forlang tilbud

Trifolium Frø

KØBENHAVN

RANDERS

blev derefter opløst i 1933, og det kan måske have sin interesse at meddele følgende uddrag af slutprotokollen i forhandlingsbogen:

»Selskabet er oprettet i 1914 med det Formaal at kultivere Hede og Mose, medens den egentlige Grund efter Tilskyndelse fra Landeværnet var at bevare dansk Jord paa danske Hænder, som et Modtræk mod Tyskernes samtidige Opkøb af tilsvarende Arealer i Tønder Amt. Selskabets Start skete ikke for personlig Vindings Skyld, men udelukkende af samfundsnyttige og nationale grunde.

Afvandingen, Opdyrkningen og Kalkningen af de købte Arealer paabegyndtes i den tyske Tid; men standsedes til Dels i Krigsaarene, saa Størsteparten af dette Arbejde først er fuldført efter Genforeningen og i den aller dyreste Tid. Ved dette Arbejdes Afslutning i 1923 var der af de opkøbte 160 ha Hede og Mose afvandet, opdyrket og kalket ca. 135 ha og de resterende 25 ha, som ikke egner sig til Opdyrkning, er til Dels tilplantet efter den Tid.

I Efteraaret 1930 solgtes Ejendommen, som den Gang stod Selskabet i omkring 130 000 Kr. til Staten for 60 000 Kr. Overtagelsen skete den 1. Oktober 1930. Ved Handelen forpligtedes Selskabet til at forpagte Bjørnkær i to Aar for en Forpagtningsafgift af 3000 Kr. aarligt. Tabet paa Ejendommen var 70 000 kr. Trods det store Offer som Medlemmerne har bragt i denne Sags Tjeneste, er der dog som Formanden nævnte i sin Beretning, det glædelige at notere, at der nu er kultiveret et stort Areal, som før laa øde hen, og Selskabets Arbejde har samtidig været en Spore for andre til at tage fat paa lignende Maade til Samfundets Gavn.«

Laurids Stigsen følger derefter følgende betragtninger til Mads Grams historiske redegørelse:

Der er sikkert mange, som vil studse over det økonomiske resultat i ovennævnte beskrivelse, hvorfor det er på sin plads at skrive lidt om selve kultiveringsarbejdet. I 1919 var alt afvandingsarbejdet udført, der var gravet flere km kanaler, der somme steder var 2 m dybe, hele arealet var drænet og vel en trediedel kultiveret og udlagt med græs, resten var afgravet mose, og jeg overdriver ikke, når jeg siger, at der ikke fandtes 25 m² jævn flade på disse arealer, den ene lille tørvegrav ved siden af den anden med høje afsatser imellem.

Der var dette år lejet en del efterladte russiske krigsfanger til at jævne de værste huller.

1920 blev der købt en en motorplov, sammenlignet med nutidens traktorer et forfærdeligt monstrem, men med dette apparat blev mosen pløjet, sikkert en forfærdelig dyr omgang. Nu var mosen i en

tilstand, hvor det var livsfarligt at sidde på en knivharve, og grænsende til dyrplageri at lade heste trække nævnte redskab, men jævnet blev det omsider.

I 1921 blev med hest og vogn kørt over 40 vognladninger kalk fra Skærbæk st. derud, ca. 9 km, omtrent 6 km stenet og ujævn vej, resten sandet og pløret jordvej.

1922 blev disse arealer tilsået med havre og udlagt med græs, alt sammen i en streng dyrtid. Jeg kan således huske, at vi fik superfosfat til 28 kr. pr. 100 kg. Hvis man så kender lidt til prisudviklingen på græskreaturer i disse år og indtil 30'erne i forbindelse med mund- og klovesyge både i 1925 og 26, så begynder man at forstå resultatet.

Men der er vist ikke en eneste af disse mænd, der har beklaget sig over deres offer, tværtimod det har glædet dem, at det lykkedes at bevare jorden på danske hænder.

Nu er mange af disse mænd under mulde, vel de fleste, og heromkring forsvinder også efterhånden dem, der har set hvordan »Bjørnkjær« så ud, da en kreds af gode danske mænd købte en plet øde jord midt ude i en stor øde egn og føjede en lille grøn plet mere til fædrelandet.

Deres minde skal længe æres.

LITTERATUR

Europas træforsyning

Ved en meget omfattende undersøgelse af Europas træproduktion og forbrug foretaget af Economic Commission for Europa (E. C. E.) og nu offentliggjort i en meddelelse fra FAO, er man kommet til den slutning, at der i Europa i 1960 formentlig vil opstå et udekket behov for gavntre på ca. 50 mill. m³, under forudsætning af faste relative træpriser, og en forøgelse af Europas produktion på ca. 20 %.

Årsagen til den forventede træmangel er, at Europa under den anden verdenskrig har mistet ca. 9 mill. ha skovareal, at der er foretaget meget store reduktioner af vedmasserne, især i Tyskland, samt at aldersklassefordelingen i Nordeuropas skove er meget utilfredsstillende.

Produktionen anslås til ca. 155 mill. m³ gavntre, såfremt der ikke træffes omfattende skovbrugspolitiske foranstaltninger, mens forbruget formodes at blive ca. 209 mill. m³.

Ved en stigning i de relative træpriser på ca. 25 % regner man med,

at efterspørgslen vil gå ned til ca. 185 mill. m³, mens udbudet vil kunne nå op på ca. 170 m³, d. v. s. et udækket behov på ca. 15 mill. m³.

I efteråret blev undersøgelserne sendt til de forskellige landes repræsentanter, idet E. C. E. samtidig sammenkaldte til et møde for at få vedtaget et forslag om en omfattende revision af de enkelte landes skovbrugspolitik til imødegåelse af den alvorlige situation, som det økonomiske råd mente ville opstå.

Under forhandlingerne blev E. C. E.'s undersøgelser og de heraf uledede oplysninger om fremtidige forsyningsforhold meget stærkt kritiseret, idet det blev fremhævet, at undersøgelserne indebar så store fejlmuligheder, at den formodede træmangel formentlig slet ikke ville fremkomme.

C. P.

Kalkningens virkning på visse jorders fosfattilstand

463. beretning fra Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur.

Af K. Dorph-Petersen, s. 177—222.

1943—44 er der anlagt fastliggende markforsøg med kalk og superfosfat på statens forsøgsstationer ved Jyndeved og Tystofte samt på A/S De danske Spritfabrikkers gård »Trinderup«. Da disse forsøg viste, at kalktilførsel påvirkede jordernes fosfattilstand, blev årsagerne hertil belyst gennem laboratorieundersøgelser af jordprøver fra markforsøgene. Den nu udsendte beretning fra Statens Forsøgsvirksomhed 56. binds 2. hæfte omfatter resultaterne af de første 8—9 års afgrøder i disse 3 markforsøg samt en beskrivelse af laboratorieundersøgelserne og resultaterne deraf.

Forsøgene ved Jyndeved, Trinderup og Tystofte er i årene 1943—51 gennemført som fastliggende forsøg med 3—4 forskellige kalkmængder kombineret med 3—4 mængder superfosfat, således at forsøgene omfatter 6—16 forsøgsled.

I alle tre forsøg har der i rodfrugt- og kornafgrøder været stor virkning for tilførsel af superfosfat, medens lupiner ved Jyndeved har groet udmærket uden superfosfat og kun givet ubetydeligt merudbytte for tilførsel af superfosfat.

På sandjorden ved Jyndeved, der i ukalket har reaktionstal omkring 5, har moderat kalkning (4000 kg pr. ha, Rt ca. 6) givet udmærket virkning i alle afgrøder undtagen i lupiner. Stærkere kalkning nedsætter udbyttet af kålroer og lupiner, medens den øger udbyttet af rug og havre lidt. Da moderat kalkning forøger udbyttet af kålroer, rug og havre selv uden tilførsel af superfosfat, og da kalkningen øger fosfatoptagelsen i nævnte afgrøder, må det antages, at forbedringen i afgrødernes muligheder for fosfatoptagelse er en af de væsentligste årsager til kalkningens udbyttefremmende virkning på denne jord.

Ved Trinderup, hvor sandjorden i forvejen havde reaktionstal omkring 6, har kalkning (8000 kg kalk pr. ha) kun forøget udbyttet i sukkerroer, og

kun i denne afgrøde tyder udbyttetallene på, at kalkning har kunnet modvirke den stærke fosfatmangel.

På lerjord ved Tystofte har såvel kalk som superfosfat givet store udbyttetilvækster (Rt i ukalket var ca. 6.5), og udbyttetallene tyder på, at kalkningens væsentligste virkning er at fremme fosfatoptagelsen.

Disse tre forsøg viser således, at kalkning kan forbedre en jords fosfattilstand — d. v. s. forøge afgrødernes muligheder for at optage fosfat — sålænge der ikke kalkes til højere reaktion end den, der gennem kalkforsøg har vist sig at være passende for vedkommende jordtype.

Undersøgelser af jordprøver fra de nævnte tre forsøg samt fra kalkfosøg på Ribe, Hornum og Tylstrup forsøgsstationer har vist, at kalkning kan nedsætte jordens indhold af organiske fosforforbindelser, antagelig gennem en forøgelse af mineraliseringshastigheden, og dette kan være medvirkende til den forøgelse af afgrødernes fosfatoptagelse, som kalkningen kan bevirke.

Endvidere er det ved laboratorieundersøgelser vist, at der i neutral jord — ved sænkning af pH til mellem 3 og 5 ved tilsætning af fortyndet saltsyre — opløses med fosfat ved en times rystning, og øget rystning nedsætter mængden af opløst fosfat. Denne midlertidige opløsning af fosfat er langt større i de kalkede jorder fra ovennævnte forsøg end i de ukalkede jorder. Da kalkningen således ændrer på jordfosfaternes opløselighedsforhold, er der også mulighed for, at disse fosfaters optagelighed ændres ved kalkningen.

S.

Skove over 100 hektar

Erhvervstællingen 1948, Statistisk Tabelværk, femte række nr. 24, 1953.

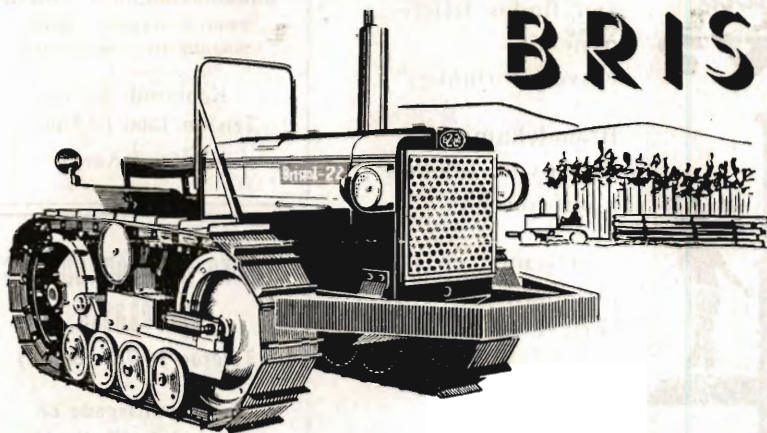
Erhvervstællingen i 1948 omfattede for første gang også Danmarks skovbrug, men da materialet for de mindre skoves vedkommende var meget ufuldstændigt, er bearbejdelsen — som hermed foreligger — begrænset til at omfatte skove og plantager med et samlet areal på mindst 100 ha. Bortset fra visse jyske amter er materialet for skove i denne størrelsesgruppe omtrent fuldstændigt.

Tællingen omfatter 540 skove og plantager med et samlet areal på 308 000 ha, heraf er 251 000 eller 82 pct. bevokset. 188 af skovene ligger på Øerne og dækker et samlet areal på 117 000 ha, i Jylland er antallet 352 og det samlede skov- og plantageareal 191 000 ha. Statens skovdistrikter har et areal på i alt 76 000 ha og statens klitplantager på i alt 40 000 ha, medens de øvrige skove og plantager dækker et samlet areal på 192 000 ha, heri medtaget de under hedeselskabet sorterende arealer.

Det samlede personel, der inkluderer indehavere, bestyrere og lign., udgjorde på tællingsdagen den 1. juni 1948 omtrent 6500, hvoraf 1900 var beskæftiget i statens skove og klitplantager. I skovningssæsonen den 15. januar 1948 var personellet væsentligt større, nemlig godt 10 200, heraf

— lille men sejt er

BRISTOL²²

Den
bedst egnede
traktor
for
skovbrugene

BRISTOL 22 er med sin store frihøjde og stilbare foraksel den ideelle traktor for kørsel i ujævnt terrain. Med sin kraftige 22 HK benzin- eller dieselmotor opfylder den selv de højeste krav.

Dens høje kørehastighed gør den endda egnet til længere transporter end det normalt vil være tilfældet med en larvebåndstraktor af denne størrelse.

BRISTOL 22 er på grund af sin ringe

bredde — 940 mm — særligt velegnet til plantage og planteskole arbejde.

Forlang nærmere oplysninger om resultaterne af den under Hedeselskabets ledelse afholdte demonstration den 18. marts med anvendelse af den specielt for BRISTOL 22 konstruerede TOLNE plov. Se beskrivelse af TOLNE ploven i Hedeselskabets Tidsskrift nr. 3. Alle yderligere oplysninger og tilbud gennem

V. H. LANGEBAEK & SØN . NØRRE SØGADE 35 . KØBENHAVN K.

— PALÆ *9688 —

**Skivehus
Asfalt- og
Tagpapfabrik**

Asfalt
til imprægnering
af cementrør

**Nordjydsk Andels-
Fjerkræslagteri**
RANDERS - Telf. 5053

*Producenternes
egle slagteri*

Intet solidarisk ansvar
Se efter vor notering i
dagbladene hver mandag

Effektiv

DESINFEKTION

af

Malkemaskiner . Spande
Kloaker . Redskaber
Rørledninger . Kærner
og Centrifuger

er den bedste Forudsætning for Fremstillingen af

første Klasses Mælk

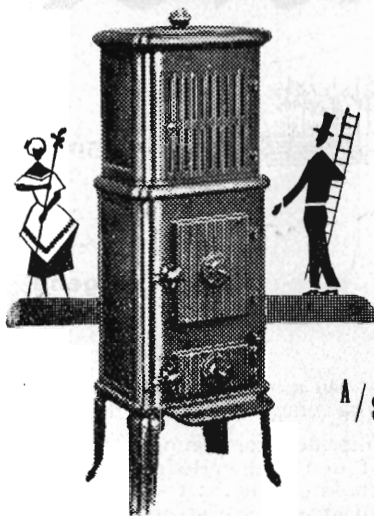
Brug derfor dagligt

● **»CHL« CHLORAMIN** ●

CHR. HANSEN'S LABORATORIUM A/S

Sct. Annæ Plads 3 . København K.

Fyrrer De med **TØRV?**

Der findes RIBE-
ovne til
ethvert formål

Brændekaminer,
tørveovne, brænde-
komfurer etc.

— tal med en RIBE-
forhandler — eller
skriv efter brochure.

A/S **RIBE JERNSTØBERI**

Telefon Ribe 261

Handelsbanken i Viborg

Filial af Aktieselskabet
Kjøbenhavns Handelsbank

Kontortid: 9—15
Telefon 1500 (5 linier)
Kontor i Karup

Viborg Byes og Omegns Sparekasse

Telefon 1400 (3 lin.)

Sct. Mathiasgade 68
Kontortid: Kl. 9—15

Børnelammelses- og ulykkesforsikring

Den gensidige
Landbo-Sygeforening
Vesterbrogade 15
København V.
Telef. 6659 - 5974

Alt i cementvarer,

rør i alle gængse størrelser efter ingeniørf. normer.

Tjæreborg cementstøberi.

Hurtig levering.

Telefon 21.

Reel betjening.

Landbrugslotteriet

udlodder årligt
kr. 5.485.620

Største gevinst
2 gange årligt
kr. 80.000

Røde DRÆNRØR

fra 2"-12" haves
altid på lager
Forlang tilbud

»Sofienlund«

Teglværk
Telefon 10 Ulstrup

AKTIESELSKABET

SKARREHAGE MOLERVÆRK

STRYG elektrisk....

Stenstrup og Odense teglværkers kontorer

Stenstrup - Telefon nr. 19

Prima drænrør

FORLANG
»ODIN»
ØL

FINESTE KVALITETER

AALBORG TAFEL AKVAVIT.

omtrent 2500 i statens skove og plantager, og i kulturtiden den 15. april 1948 udgjorde personellet 9500, heraf omtrent 2800 i statens skove og plantager.

For hele landet var beskæftigelsen pr. 1000 ha 41 personer den 15. januar, 38 den 15. april og 26. den 1. juni men sæsonsvingningerne i beskæftigelsen er forskellige for Øerne og Jylland. Det beskæftigede personel pr. 1000 ha bevokset areal udgjorde på Øerne 57 den 15. januar, den 15. april var beskæftigelsen faldet til 46 personer og den 1. juni til 31 pr. 1000 ha. I Jylland var beskæftigelsen derimod størst den 15. april med et samlet personel på 32 pr. 1000 ha, den 15. januar var antallet af beskæftigede 30 pr. 1000 ha og den 1. juni kun 22. Iøvrigt viser beregningerne over beskæftigelsen pr. 1000 ha, at denne er størst på Øerne.

Den samlede salgsværdi af hugsten i året 1947—48 beløb sig til 61 mill. kr., heraf 37,4 mill. kr. for Øerne og 23,6 mill. kr. for Jylland. Hugstens salgsværdi i statens skove og plantager udgjorde 16,5 mill. kr. og i de øvrige skove og plantager 44,5 mill. kr.

De udbetalte lønninger, der også inkluderer naturalydelse, beløb sig for hele landet til 35,2 mill. kr. i året 1947—48, heraf 19,4 mill. kr. for Øerne og 15,7 mill. kr. for Jylland. I statens skove og plantager udgjorde den samlede lønudbetaling 10,8 mill. kr. og i de øvrige skove og plantager 24,4 mill. kr.

Beregnet pr. ha bevokset areal var både hugstens salgsværdi og de udbetalte lønninger større på Øerne end i Jylland. Hugstens værdi udgjorde på Øerne 360 kr. pr. ha, i Jylland 160 kr. pr. ha og for hele landet 243 kr. pr. ha. De tilsvarende tal for udbetalte lønninger var henholdsvis 187 kr., 107 kr. og 140 kr. pr. ha. I forhold til hugstens salgsværdi var den udbetalte lønsum iøvrigt størst i Jylland, hvor lønandelen udgjorde 67 pct. mod 52 på Øerne og 58 pct. for hele landet.

Den største gruppe af de beskæftigede er de løse skovarbejdere, der den 15. januar, 15. april og 1. juni 1948 udgjorde henholdsvis 64, 61 og 45 pct. af det samlede personel. Antallet af beskæftigede kvinder er lille inden for skovbruget, varierende fra 1 pct. af det samlede personel om vinteren til 8 pct. om foråret.

Aslyng, H. C. and Kristensen, K. J. 1953.

Investigation on the water balance in Danish agriculture.

Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskoles Årsskrift 1953, 48—90, særtryk.

Det er en udbredt opfattelse, at en forårsbearbejdning af jorden, der tager sigte på at etablere en porøs jordskorpe, er en gavnlig beskyttelse mod for stærk udtørring af de øverste jordlag. I modsætning hertil anses det for givet, at en sammensynkning af jorden ved tromling eller slæbning, i høj grad forøger fordampningen på grund af den bedre kapillaritet, der muliggør, at vandet fra de dybere jordlag kan trænge op til overfladen.

Dette vigtige problem er behandlet i ovennævnte afhandling, der blandt andet omfatter nogle lysimeter-undersøgelser over jordbearbejdningens indflydelse på vandbalancen.

Resultatet er det overraskende, at der ganske vist er en større fordampning fra tromlet end fra harvet jord, men udtrykt i mm nedbør er differencen kun 10 mm ved en grundvandstand på 1 meter under jordoverfladen, altså en ganske ubetydelig størrelse i forhold til en tilgængelig vandmængde på 175 mm og en samlet fordampning på mellem 100 og 200 mm fra den samme ubevoksede jord. Ydermere udgør de 10 mm den difference der er opstået, efter at jorden hele sommeren har ligget ubevokset hen. Under almindelige forhold vil plantedækket efter nogle ugers forløb fuldstændig eliminere forskellen på harvet og tromlet jord og fordampningsdifferencen vil være meget ringe. — Forsøgene er ganske vist udført under specielle betingelser, men det skulle ikke påvirke det relative forhold mellem de to forsøgsled.

Agitationen for den lette harvning om foråret må finde en anden grundelse end den fugtigheds-bevarende. Der kan i stedet peges på en række vigtige faktorer som bedre såbed, forøget luftcirkulation, forhindring af skorpedannelser, der kan beskadige de spæde planter o. a.

Afhandlingen behandler iøvrigt en række væsentlige spørgsmål i forbindelse med planternes vandforbrug og bygger dels på lysimeter-forsøg og dels på 2 års markforsøg, udført på to af statens forsøgsgårde, ved hedeselskabets forskningsvirksomhed og på Landbohøjskolens forsøgsgård. Det fremgår heraf, at en lille afgrøde har stort set samme vandforbrug som en stor. Kærne- og rodudbyttet reagerer kun svagt for varierende indhold af tilgængeligt vand, medens blade og stængler i højere grad er følsomme overfor fugtighedsgraden i jorden. Det er derfor i mindre grad afgrødens art og størrelse som de klimatiske faktorer, der bestemmer vandforbruget.

Afhandlingen kan anbefales på det bedste, specielt til de ikke helt få, der efterhånden anvender kunstig vanding.

K. Sandahl Skov.

Anvendelse af kunstgødning i skovbruget

I tilslutning til min artikel for et årstid siden i Hedeselskabets Tidsskrift om dette emne fremsender jeg hermed nogle fotografier

Fig. 1.

taget i marts måned 1953 for at vise mulig interesserede, hvorledes kunstgødningen har virket.

Fig. 1 stammer fra en plantning udført i 1950. I 1951 fik plantningen om foråret ca. 15 korn nitrofoska pr. plante og i foråret 1952 cirka det dobbelte kvantum nitrofoska.

Plantematerialet er selvsåede »skovplanter«. Disse er udvalgt på steder, hvor selvsåningerne var passende tynde. Men materialet var af ringere beskaffenhed end almindelige planteskoleplanter.

Plantningen kan i dag betegnes som fuldt tilfredsstillende, som fotografiet formentlig også giver indtryk af. Den kraftige lyngvækst har ikke hidtil været til hinder for planternes gode vækst.

Fig. 2 gengiver en plantning udført i 1949 med $2\frac{1}{2}$ planter. I 1949 fik planterne ganske lidt norgesalpeter. Hver plante fik sin ration udstrøet umiddelbart omkring planten. I 1950 gaves intet tilskud af kunstgødning. I 1951 fik hver plante ca. 15 korn nitrofoska og i 1952 ca. det dobbelte. De største planter er nu ca. 1,00 meter høje, og plantningen står frodig og godt.

Fig. 2.

Fig. 3 er et andet parti af samme kultur som fig 2. De største planter er her over 1,00 meter høje, men voksestedet er lidt bedre end ved fig. 2.

Jordarbejdet er alle steder udført af hedeselskabets store traktor-plov med efterfølgende grubber.

Jordbunden er sund hedejord, stærkt stenfyldt, uden ahl, men med sædvanlig mordannelse. Terrainet er kuperet. Der er kraftig og meget kraftig lyngvækst. Så vidt vides, har arealet ikke i de sidste århundreder været dyrket som agerjord. Men der findes visse steder stensamlinger, der kan tyde på, at der for meget lang tid siden har været dyrkede marker af ringe udstrækning.

Jordens bonitet er god hedejord.

De resultater, der er nået, medfører, at jeg fremdeles vil gå videre med at anvende kunstgødning ikke alene ved tilplantning af heder, men også i ældre skov, når der skal udføres kulturarbejde.

Jeg kan ikke slutte denne lille meddelelse uden at rette opfordring til andre om også at forsøge at anvende kunstgødning. Omkostningerne er ikke store, og de indvundne fordele synes mig at

Fig. 3.

være særdeles opmuntrende og at indbyde til virkelige rationelle forsøg.

De kulturer, der her er omtalt, er rødgran med indblanding af japansk lærk. Disse sidste synes ikke at have nogen fordel af kunstgødningen. Indplantede bjergfyr har hidtil været af ganske underordnet betydning i relation til rødgranerne, der aldeles afgjort skylder kunstgødningen deres gode vækst.

Nonneholt, Mariager, i marts 1953.

Paul Jensen.

I få ord — ★

★ ★

Hedeselskabets forretningsførere

Hedeselskabets hidtidige forretningsfører for *Arrild* distrikt, gårdejer *Laurits Mikkelsen*, Roost, Branderup, har ønsket at fratræde, hvorefter forretningsførerhvervet er overtaget af gårdejer *Alfred Christensen*, Sandet, Arrild.

— Forretningsfører for *Nr. Bork* distrikt, gårdejer *Chr. Jessen*, Agerhøj, Nr. Bork, har ønsket at afgive dette hverv, som derefter er overtaget af gårdejer *Marius Andersen*, Galgebjerg, Sdr. Vium.

— Gårdejer *Chr. Ebbensgaard*, Ebbensgaard, Ulfborg, har overtaget hvervet som hedeselskabets forretningsfører for *Ulfborg* distrikt efter afdøde gårdejer *P. C. Nagstrup*, Ulfborg.

— Statsskovfoged *P. Hammer*, Frederikshaab, Randbøl, har overtaget hvervet som hedeselskabets forretningsfører for *Randbøl* distrikt efter forstfuldmægtig *Erik Friis Jensen*, Randbøl.

*

A/S Haarkjær plantage ved Hoven udbetaler 20 % udbytte. På generalforsamlingen forleden oplyste formanden, *P. Johnsen*, Ørbæk, at man endnu ikke er færdig med oprydningen efter februarstormen i 1952.

*

Tolneploven,

som skovrider *Sven Larsen*, Tolne, har konstrueret i samarbejde med smed *Wilkens*, Bovlund, blev onsdag den 19. marts demonstreret for godt 100 forstmænd og andre interesserede i Birkebæk plantage. Ploven, hvis detaljer er nærmere omtalt i Hedeselskabets Tidsskrift nr. 3, vakte megen opmærksomhed. Med stor lethed overvandt den vanskelighederne ved pløjning mellem træerne. To engelske ingeniører var kommet til stede for at vise, hvorledes en ny model af *Bristol*-traktoren var særlig anvendelig mellem træerne som trækraft for den nye plov.

*

Tønder m. fl. amters plantningsforening har holdt generalforsamling i Løgumkloster, og her omtalte skovrider *Fromsejer*, Skærbæk, bl. a., at foreningen gennem de 30 år, den har bestået, ialt har udleveret 10 mill. løvtræer og 14 mill. nåletræer til en samlet værdi af 1,2 mill. kr. Planterne er fordelt mellem 23 000 modtagere. I 1952 har foreningen udleveret 427 000 nåletræer og 344 000 løvtræer.

— *Nr. Snede og omegns plantningsforening* holdt den 11. marts generalforsamling med forevisning af læplantningsfilmen. Foreningen har i 1952 uddelt 99 300 nåletræer og 24 000 løvtræer.

— *Lemvig plantningsforening* har i 1952 udleveret 36 240 nåletræer og 22 800 løvtræer.

*

Stormfaldet i februar 1952

Dansk Skovforenings økonomisk-statistiske afdeling har fuldført en opgørelse over stormskaderne den 11. februar 1952. De udsendte spørgeskemaer er besvaret for 75 % vedkommende, og herigennem er der indberettet om et fald af 236 000 kubikmeter træ, således at man mener at kunne beregne den samlede, stormfældede mængde til ialt 335 200 kubikmeter.

For de forskellige jyske amter ser de beregnede tal således ud: Hjørring 1000 m³, Thisted 12 100, Aalborg 21 000, Viborg 45 000, Randers 400, Aarhus 500, Skanderborg 14 500, Ringkøbing 73 600, Ribe 94 700, Vejle 23 600, Haderslev 45 500, Tønder 700 og i Aabenraa og Sønderborg 1600. Sammenligningsvis kan nævnes, at der i Odense amt faldt 7100, i Svendborg 7200 og i Maribo amt 6700 m³.

Til det indberettede fald på 236 000 m³ svarer et fald under februarstormen i 1934 på 389 000, julestormen 1902 på 202 000 og februarstormen i 1894 på 156 000 m³.

Det største fald i 1952 i gennemsnit pr. hektar (indberettede) ligger i Haderslev amt, hvor der faldt 12,04 m³ pr. ha. Derefter følger Ribe amt med 4,12 og Viborg amt med 2,71.

86,8 % af det faldne træ var rødgran og 70 % lå i aldersklassen over 50 år, medens 12 % lå i aldersklassen 26—50 år.

*

A/S Give plantage udbetaler 6 % i udbytte. På den afholdte generalforsamling meddelte formanden, bankbestyrer *Lind Thomsen*, at driftsregnskabet balancerede med 26 728 kr., og at det ikke havde givet særlige udslag efter stormfaldet i 1952.

*

»Landbo-nyt«, Købmagergade, København, har udgivet en vejledning i traktorens pasning og vedligeholdelse, skrevet af landbrugskandidat *Willy Olsen* og forstander *Knud Hansen*, Statens Redskabsprøver.

*

Resolution om vejlerne

Han herreds husmandskreds har holdt generalforsamling på »Grand hotel« i Fjerritslev og har blandt andet efter en længere debat om de uholdbare tilstande omkring vejlerne vedtaget en resolution på forslag af *Anders Krogsgaard*, Frøstrup. Resolutionen, der nu tilstilles landbrugsministeriet, havde følgende ordlyd:

»Han herreds husmandskreds, forsamlet til kredsgeneralforsamling i Fjerritslev, henstiller til landbrugsministeriet, at man snarest får en ordning på vejlernes afvandings- og koncessionsforhold. De nuværende tilstande med en stadig fremskridende forringelse af de tilstødende arealer er helt uholdbare i længden, hvorfor man indtrængende henstiller til ministeriet snart at få bragt ende på de uholdbare tilstande. Vi henstiller til den siddende kommission, at den endelige udformning af koncessionen får en sådan form, at lodsejerne omkring vejlerne bliver sikret mod den skade, der sker på deres landbrugsområder.«

*

Klitplantagerne kan i år fejre 100-års jubilæum, idet den første leder af statens klitvæsen *Riegels* lod de første skovkulturer anlægge ved Tvørup i Thy i 1853. *Riegels* havde været stærkt interesseret i hedebeplantning, og havde længe arbejdet med planer om, at der på *Hald* ved Viborg skulle oprettes et centrum for hedebeplantningerne, men disse planer blev skrinlagt, da han blev leder af klitvæsenet.

*

Hedeselskabet har i marts haft et 3-dages besøg af en koreansk FN-stipendiat *Mr. Baik Hyan Cho*, der ønskede at sætte sig ind i hedeselskabets kultiveringsarbejder, læpantning og arbejdet med mosernes industrielle udnyttelse. — Samme aften, hvor han om dagen havde studeret tørveindustri i Nordjylland, og bl. a. også besøgt *De smidtske Fabrikker* i Aalborg,

havde statsradiofonien meget a propos en udsendelse om De smidtske Fabrikkers tørvemaskiners anvendelse i Korea.

*

Fra en gårdejer i Sydsjælland fik hedeselskabet for nogen tid siden anmodning om at foretage en omregning af 200 tønnder tørv til formbrændsel. Der er imidlertid ingen her, der ved, hvor meget en tønnde tørv er, og der findes heller ikke i den til rådighed stående litteratur angivelser, der kan bringe os på sporet.

Skulle der blandt tidsskriftets læsere være nogen, der har hørt om angivelse af tørv i tøndemål, og eventuelt om hvor stor en »tørvetønnde« er, vil hedeselskabets tørvekontor, Viborg, være meget taknemlig for at høre nærmere derom.

A. K.

*

Fra hedeselskabets grundforbedringsvirksomhed

Fra distriktskontorerne under hedeselskabets mose- og engafdeling foreligger der en opgørelse over arbejdet i februar måned 1953.

Det fremgår heraf, at der i månedens løb er fuldført 274 dræningsarbejder med ialt 909 ha og en udgift på 1 318 635 kr., 8 vandløbsreguleringer med ialt 165 ha til 164 315 kr., 4 opdykningsarbejder med 65 ha til 16 355 kr., 1 kalknings- og merglingsarbejde med 9 ha til 1010 kr. samt 10 sager af forskellig art, ialt 297 sager med ialt 1148 ha og 1 500 315 kr.

I samme måned er der ved samtlige distrikter færdigprojekteret og tilstillet rekvirenterne ialt 371 forskellige planer omfattende 1949 ha til ialt 2 439 470 kr.

C. V. S. L.

*

A/S Skovsønde plantage har i 1952 haft et driftsoverskud på 11 000 kr., som er henlagt til et ekstra reservefond.

— *A/S Ølgod plantage* har i 1952 haft et driftsoverskud på 1247 kr.

— *Bøvling aktieplantage* udbetaler for 1952 5 kr. i udbytte pr. aktie.

*

Planteskolebestyrer *Ivar Nyholm*, hedeselskabets centralplanteskole, Faarvang, har af statens almindelige videnskabsfond fået tildelt 10 000 kr. til undersøgelser vedrørende spiring af træfrø.

Ivar Nyholm har været på en studierejse i U. S. A. med samme formål. Her i tidsskriftet har *Nyholm* tidligere skrevet artikler om emnet.

*

Dokumentarfilm om dansk landbrug

Ford Motor Company A/S har haft premiere på en ny dansk landbrugsfilm i farver »Vi bygger en fremtid«, der på en levende og fornøjelig måde drager tilskuerne ind i den rivende malmstrøm af teknik, der i dag gør det danske landbrug stærk i konkurrencen på verdensmarkedet. Den har med sine mange aktuelle glimt fra andelskostald, releasemalkning, moderne landhusholdning, traktordrift o. s. v. bud til alle. Også folk fra byen vil glæde sig over maskinernes sang på markerne.

*

Det under kulturteknisk afdelings distriktskontor i Slagelse hidtil sorterende dræningskontor er fra 1. april henlagt under mose- og engafdelingen som et distriktskontor med *Th. Westerby* som distriktsbestyrer.

*

Viborg Papir-Comp.

Papir & papirvarer en gros.
Bogtrykkeri.
Kontorforsyning.

Sct. Mathiasgade 31-33.
Tlf. Viborg 802-803.

Mejeriernes og Landbrugets ULYKKEFORSIKRING

Telefon Minerva 350
Gensidigt selskab

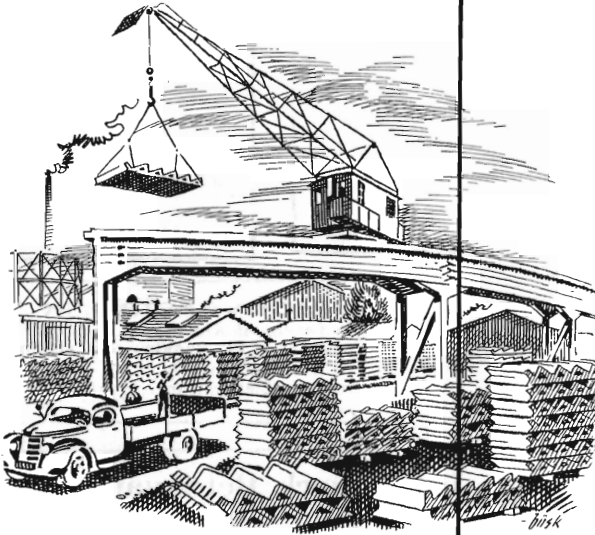

Vester Farimagsgade 19
København V.

Ansvarsforsikring

Automobilforsikring

RAPID CEMENT

- hurtighærdnende Portland-cement
Fire gange så hurtig som almindelig Portland-cement.
Til betonarbejder, der skal være hurtigt færdige. Egnet til støbning i koldt vejr

FORHANDLERE OVERALT

Aktieselskabet
L. Hammerich & Co.
Specialforretning i bygningsartikler
Grundlagt 1854 . Tlf. 7050 (3 linier)
Aarhus

H. Theut

VIBORG - Tlf. 1559 . 1560

Brunkul - Mergel - Kalk

Midtjydsk Brunkul Industri

Tlf. Kølkeø 28 x

Katrinebjerg Teglværk

Tlf. Hejnsvig 17

Mursten - Drænrør

L. KRISTENSEN

REMINGTON OG REMTOR
SKRIVEMASKINER

DANMARKS ÆLDSTE
SKRIVEMASKINE-FIRMA

FREDERIKSBERGGADE 1 A
KØBENHAVN K.

Vestjysk Trælasthandel

**Varde
Betonvarefabrik**

H. Kunø og Aage Pedersen
Varde . Tlf. 519 - 520

Landbrugsrør
(drænrør)

efter Ingf. normer.

FORLANG TILBUD

PALUDANS

PLANTESKOLE

--- KLARSKOV ---

130 tdr. land

Skovplanter, hæk- og
hegnplanter, allétræer

Forlang prislister

TELEFON KLARSKOV NR. 9

HAMMERUM HERREDS

Spare- og Laanekasse

Herning - Telf. 10 . 314

Østergade 6

Kontortid: 10-12,30 og 14,30-17

SPRIT

til teknisk Anvendelse.

Midtjydske Teglværkers Salgskontor S. m. b. A.

TELEFON SKIVE 1030

Alle størrelser i drænrør leveres

TELEFON VIBORG 1330

Nivaagaard Teglværk

Nivaa telefon nr. 9

DRÆNRØR . MURSTEN . TAGSTEN

Tårnsløsten
Drænrør
Baumadæk
Tagsten
Mursten

KÄHLERS Teglværk
Korsør

Jydsk Skovfrø

Løndal pr. Addit - Tlf. Burgårde 6 u

Frøindsamling i godkendte og udvalgte bevoksninger
Alt frø leveres med angivelse af afstamning og spireevne
Klængning og opbevaring for skovdistrikter

Prisliste sendes på forlangende

Teglværkernes
SALGSKONTOR

ESBJERG

Telefon 265 . 546

Drænrør

2" - 15"

Mursten - Tagsten

Randers

MØRTELVÆRK OG
BETONRØRSFABRIK

v/ Marius Ødum
Kristrup pr. Randers
Tlf. 400 Randers fri not.

Kun \triangle mærkede varer føres
Største lager
Bedste kvaliteter
Forlang tilbud

Kjellerup Betonvarefabrik

ved I. T. Birk . Telefon 45 Kjellerup
Efter kl. 17: Rødkjærsgade telefon 14

FØRER KUN \triangle MÆRKEDE VARER
Alle arter betonvarer til afvanding og kloak føres
FORLANG TILBUD

Petersværk Betonvare-Industri

Nørresundby . Tlf. 1055 (2 lin.)

Alt i betonvarer efter D. S. 400
Renseanlægget "Ringtanken" (Dansk patent nr. 59820)

Krogsgades Cementstøberi

v/ J. C. Halvorsen & sønner
Kontor:
Dannebrogsgade 22, Aarhus
Telefon 5019 . 5020

Ny fabrik i Vejlbj
Tlf. Rlisskov 9319

Alt i betonvarer D. S. 400

Aarhus Privatbank

Stiftet 1871

Aarhus: Hovedkontor
København: Nygade 1

Aktiekapital og reserver
andraget ialt ca. kr. 21.400.000,—

Røde drænrør

indtil 16" diameter

A/S Hvorslev Teglværk
pr. Ulstrup - Telefon 67 Ulstrup

RØDE DRÆNRØR

føres altid på lager fra 2" til 8" - Tilbud til tjeneste

A/S GAMMELGAARD TEGLVÆRK

Telefon 187 . Skive

Stenvad

Cementstøberi

Tlf. 6 Stenvad

Arnold Westmark

Alle \triangle mærkede rør føres
Altid leveringsdygtig

Skive Cementstøberi

KNUD ØSTERGAARD

Telefon 921

Normrør

med garantimærket \triangle
Imprægnering
Brøndrør

Bjerringbro

Cementvarefabrik

ved Th. Petersen
Tlf. 111 Bjerringbro

ALLE

\triangle MÆRKEDE RØR

Imprægnerede
og uimprægnerede

Stort lager
Altid leveringsdygtig

Sydvestjydske Teglværkers Salgskontor

Telefon 58

Ølgod

Telefon 59

Kloakrør — Landbrugsrør
Monierør — Spidsbundsør
Mærket \triangle 33, leveres overalt

Hovedkontor tlf. Ringsted 468
Fabrik: Hedehusene, telef. 18
— Birkerød — 468

Ringsted Cementvarefabrik og Tømmerhandel A/S

H. Struers chemiske Laboratorium

Apparater
Instrumenter
Glasvarer
Kemikalier

Leverandør
til hede-
selskabets
laboratorier

AARHUS
4748

KØBENHAVN
C 1402

ODENSE
3602

Forsikring skal man ha'.

BALTICA

Den er rigtig!

DEN
ER FRA

Zinck

GODT-
HAAB

Alt i prima røde drænrør.

Silkeborg, Herning og omliggende
teglværkers salgskontor
Torvet 6, Silkeborg Telefon 1200

repræsenterende følgende værker:

A/S Lysbro Teglværker.
De Forenede Teglværker,
Lysbro.

Bøgild Teglværk, Lysbro.
Vinderslevgaard Teglværk.
Paarup Teglværk.

Bjødstrup Teglværk.
Gjern Teglværk.
Visgaard Teglværk.
Højriis Teglværk, Ikast.
De Forenede Midtjydske
Teglværker, Herning.

Aktieselskabet

De danske Sukkerfabrikker

København

A. Philipsen & Co

Set. Mathiasgade 58 . Viborg
Elektriske anlæg
Vandværksanlæg
Telefon 173 og 174

Viborg Andels- Svineslagteri

vore udsalg bring. i erindring
Telef. 137 og 779

Frøavlscentret

HUNSBALLE

Holstebro - Tlf. 533
Frøavl og frøhandel

E. DALGAARD SØRENSEN
AARHUS TELE 8333
ALT I BETONVARER

Herning Hede- & Discontobank

10—12 $\frac{1}{2}$, 2 $\frac{1}{2}$ —5
Telefon 5 . 273 . 720

„Cimberia“

Tømmerhandel

Aktieselskab

AABENRAA

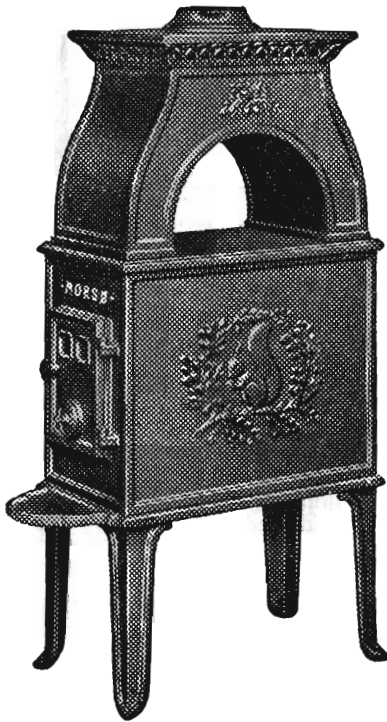
Indhent tilbud

Aktieselskabet

GYRO

Skive Jernstøberi
og Maskinfabrik

Morsø Støbeegods

AKTIESELSKABET
N.A. Christensen & Co.
KØB HOFLEVERANDØR
NYKØBING MORS

Redaktionsudvalg: Afdelingsleder, skovrider B. Steenstrup (formand),
forstander N. C. Nielsen og civilingeniør A. Fredborg.

Redaktør: Har. Skodshøj.

Carlo Mortensens Bogtrykkeri, Viborg